

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Koszalinie
o wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 listopada 2022 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 13 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 113/21,

1. oddala zażalenie,

**2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2022 r., uchylił w całości zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 29 grudnia 2020 r. oraz poprzedzające go decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Koszalinie z dnia 29 marca i 4 kwietnia 2018 r. i przekazał sprawę do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd Apelacyjny w toku rozpoznawania apelacji płatnika przedstawił Sądowi Najwyższemu istotne zagadnienie prawne, które rozstrzygnięto w uchwale z dnia

16 lutego 2022 r., III UZP 9/21 (OSNP 2022 nr 7, poz. 68), przyjmując, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustala w decyzji wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej w danym roku składkowym (art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423 w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205), jeżeli płatnik składek kwestionuje wysokość tej stopy ustaloną w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej.

Sąd Apelacyjny, za Sądem Najwyższym powtórzył, że w sytuacji, gdy po ustaleniu indywidualnej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnik koryguje dane złożone w informacji rocznej, które stanowiły podstawę ustalenia tej składki, a organ rentowy nie zgadza się z treścią i skutkami skorygowanych danych, zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej musi poprzedzać wydanie decyzji, o której mowa w art. 31 ust. 11 pkt 1 ustawy wypadkowej. Artykuł 31 ust. 11 pkt 1 stanowi, że jeżeli konieczność korekty danych podanych w informacji, o której mowa w ust. 6, wynika ze stwierdzenia nieprawidłowości przez Zakład w decyzji, płatnik powinien złożyć korektę informacji nie później niż w terminie 7 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Z tego wynika uprawnienie płatnika do zakwestionowania stopy procentowej określonej w zawiadomieniu, co spowoduje, że pozwany wyda stosowną decyzję, która będzie podlegała zaskarżeniu w normalnym trybie. Przedmiotowa sprawa wraca więc do etapu wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Koszalinie zawiadomień płatnika, określających wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. To oznacza, że płatnik - wobec przedstawionych w toku rozpoznania przedmiotowej sprawy ocen prawnych w kwestii merytorycznej - rozważy, czy nadal nie zgadza się na stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe, określoną w zawiadomieniu. Wówczas albo dokona korekty, zgodnie z zawiadomieniem organu, albo oświadczy, że sprzeciwia się dokonany ustaleniom zawartym w zawiadomieniu, a wtenczas organ rentowy będzie zobowiązany do wydania normalnej, a nie sankcyjnej decyzji (art. 27 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 11 pkt 1 ustawy wypadkowej).

Mając na uwadze powyższe. Sąd Apelacyjny orzekł z mocy art. 477^{14a} k.p.c.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył zażaleniem pełnomocnik organu rentowego, podnosząc naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 327¹ k.p.c. oraz art. 382 i art. 477¹⁴ k.p.c., przez zaniechanie rozpoznania istoty sporu i pominięcie, przy wydaniu orzeczenia, okoliczności faktycznych mających istotne znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie, co doprowadziło do wniosku, iż wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości i przekazania sprawy bezpośrednio organowi rentowemu.

Mając na uwadze powyższe, skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpatrzenia.

W odpowiedzi na zażalenie płatnik składek wniósł o jego oddalenie i orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne. W postępowaniu toczącym się na skutek wniesienia zażalenia na orzeczenie sądu drugiej instancji o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji oraz poprzedzających go decyzji organu rentowego i przekazaniu sprawy bezpośrednio organowi rentowemu (art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 447^{14a} k.p.c.).

Sąd Najwyższy bada jedynie, czy prawidłowo zostały zinterpretowane przyczyny uzasadniające uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i decyzji organu rentowego.

Niewątpliwie system apelacji pełnej nakłada na sąd drugiej instancji wszelkie obowiązki rozpoznawcze, w tym także te, które mogą powstać po uzyskaniu przez ten sąd odpowiedzi na przedstawione istotne zagadnienie prawne. Inaczej mówiąc, podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały w sprawie III UZP 9/21 nie oznacza, że rozpoznanie apelacji powinno zakończyć się jedynie orzeczeniem kasatoryjnym, lecz tego też nie wyklucza, zwłaszcza gdy wykładnia prawa dokonana przez Sąd Najwyższy rzuca nowe światło na relacje procesujących się stron. Przede

wszystkim ocenie podlega, czy postępowanie apelacyjne jest w stanie sanować ewentualne uchybienia, jakie miały miejsce w sprawie, a o których szeroko wypowiedział się Sąd Najwyższy w powołanej wyżej uchwale. Naturalnie Sąd drugiej instancji dysponuje uprawnieniami (art. 382 k.p.c.), które pozwolą wzbogacić zakres dotychczas ustalonych okoliczności faktycznych. Jednak zawsze konieczna jest indywidualizacja przedmiotu sporu. Z tego względu warto zwrócić uwagę – co zostało przesądzone w sprawie III UZP 9/21 - że żadna z sytuacji uprawniających organ rentowy do stosowania art. 34 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 10 pkt 2 ustawy wypadkowej, nie obejmują okoliczności faktycznych zaistniałych w sprawie. Przypomnieć należy, że płatnik składał informacje roczne, płacił składki na ubezpieczenia wypadkowe ustalone dla niego przez organ rentowy i podane do wiadomości w trybie przewidzianym w art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej, a dopiero po kilkunastu latach złożył korekty deklaracji rozliczeniowych ZUS IWA za lata 2003-2016. Organ rentowy nie zaakceptował tych korekt i wezwał płatnika do złożenia „korekty do korekty”, a nie do skorygowania informacji rocznej. Z kolei płatnik składek nie zignorował wezwania organu rentowego w rozumieniu przedstawionym powyżej, lecz nie zgodził się z wynikającym z tego wezwania żądaniem organu rentowego, przedstawiając argumentację, która podważała zasadność stanowiska organu rentowego. W ten sposób płatnik zainicjował spór co do rzeczywistego wymiaru obowiązku składkowego za zamknięty już okres składkowy. W takich okolicznościach nie można płatnika karać na podstawie art. 34 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 10 pkt 2 ustawy wypadkowej bez względu na to, czy zawiadomienie o ustaleniu stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe z art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej jest decyzją. Dlatego Sąd Najwyższy przyjął, że w sytuacji, gdy po ustaleniu indywidualnej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatnik koryguje dane złożone w informacji rocznej, które stanowiły podstawę ustalenia tej składki, a organ rentowy nie zgadza się z treścią i skutkami skorygowanych danych, zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej musi poprzedzać wydanie decyzji, o której mowa w art. 31 ust. 11 pkt 1 ustawy wypadkowej.

W sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed zapadnięciem zaskarżonej decyzji sankcyjnej z art. 34 ustawy wypadkowej nie rozstrzygnął zainicjowanego przez płatnika sporu z organem rentowym co do rzeczywistego wymiaru obowiązku składowego za zakończone już lata składowe i nie wydał w trybie art. 31 ust. 11 pkt 1 tejże ustawy decyzji ustalającej wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązujące płatnika w spornym okresie. Niewydanie takiej decyzji nie jest brakiem usuwalnym przy wstępnym rozpoznaniu sprawy ani jedynie wadą wynikającą z naruszenia przepisów regulujących postępowanie przed organem rentowym, ale ma istotne znaczenie z punktu widzenia prawa materialnego, zważywszy na podkreślany w uzasadnieniu cytowanej uchwały Sądu Najwyższego sankcyjny charakter decyzji o podwyższeniu z mocy art. 34 ustawy wypadkowej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Wadliwości zaskarżonej decyzji nie konwaliduje następcze wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w toku procesu sądowego decyzji ustalających dla płatnika stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za wskazane lata. Słusznie zatem Sąd Apelacyjny orzekł o uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przekazaniu sprawy organowi rentowemu do rozpoznania.

Można jedynie skarżącemu przyznać rację, że art. 477^{14a} k.p.c. nie ma samodzielnego bytu i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2021 r., II UZ 34/20, LEX nr 3219909). Tymczasem rozważania Sądu Apelacyjnego ten aspekt dyskretnie pomijają, lecz nie pozostawiają wątpliwości o prawidłowym kierunku rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.